

NYHETSBREV 2 | November 2025

Stärka unga omsorgsgivares röster i Europa: OUR VOICES-projektets första steg

I det första nyhetsbrevet meddelade vi lanseringen av OUR VOICES-projektet, vilket är ett nytt EU-finansierat initiativ som syftar till att säkerställa att Unga Omsorgsgivare (UO) får sina röster hörda. UO är barn och unga under 18 års ålder som ger vård eller omsorg till en förälder eller annan anhörig, vilket ofta leder till utmaningar som påverkar deras utbildning, välbefinnande och framtida livsutsikter. Genom OUR VOICES har organisationer från Italien, Sverige, Bulgarien, Belgien och Slovenien, samt den europeiska organisationen Eurocarers, förenat sina krafter för att skapa reella möjligheter för UO att delta i beslutsfattanden som formar deras liv. Projektet lanserades officiellt i april 2025 och kommer att pågå i två år. Det startades genom att kartlägga redan existerande delaktighetsmekanismer, innan testningen av nya verktyg, för att hjälpa UO att mer aktivt kunna delta i skolor, lokala gemenskaper, men även på EU-nivå. Det övergripande målet är att bygga ett rättvisare, mer inkluderande Europa där UO är erkända, får stöd och har egenmakt nog att föra sin egen talan och påverka policy som engagerar dem.

Kartläggning av existerande delaktighetsmekanismer

Under sommarperioden har OUR VOICES projektpartners arbetat för att identifiera och kartlägga existerande delaktighetsmekanismer i de olika partnerländerna (Work Package 2). Detta gjordes genom en översiktsstudie med metoden Rapid Realist Review, som inkluderade både grå litteratur (GLR) och vetenskaplig litteratur (SLR). Först etablerades inklusionskriterier som innefattade både vetenskapliga artiklar, forskningsrapporter och textböcker för den vetenskapliga översikten, och statliga publikationer samt policyrapporter för den grå översikten. Alla dokument granskades sedan på varje partnerlands nationella språk, och på engelska för material på EU-nivå. Båda delarna av översiktsstudien inkluderade dokument publicerade mellan 2010 och 2015, som var tillgängliga i fulltext, och som hade en känd författare. Den geografiska täckningen av SLR-granskningen omfattade EU-27 medlemsstater, Storbritannien och EFTA-länderna (Norge, Schweiz, Island och Liechtenstein). För GLR fokuserade täckningen på EU-nivå, Sverige, Belgien, Italien, Slovenien och Bulgarien. Granskningen omfattade studier som involverade barn under 18 år, som behandlade

delaktighetsmekanismer och inkludering av utsatta grupper av barn, och som identifierade nuvarande praxis, utmaningar och kunskapsluckor. Efter att ha slutfört sökningen av dokument extraherades kvantitativa data separat för SLR och GLR i varje partnerland.

Vilka är huvuduppgifterna i OUR VOICES-projektet?

Granskning av den vetenskapliga litteraturen (SLR)

SLR genomfördes av de två vetenskapliga partners i projektet – Universitetet i Ljubljana (Slovenien), som också ledde detta arbetspaket, och Linnéuniversitetet (Sverige). En metod som kallas Rapid Realist Review användes för att studera vetenskapliga publikationer i SCOPUS- och MEDLINE-databaserna, publicerade på engelska mellan 2010 och 2025. Publikationer som inkluderade barn yngre än 18 år och som behandlade delaktighetsmekanismer och inkludering av utsatta grupper av barn, med fokus på nuvarande praxis, utmaningar och förbättringsområden, inkluderades i granskningen. Förutom unga omsorgsgivare inkluderades barn som anhöriga (BSA), barn som lever i utsatta familjesituationer, barn med funktionsnedsättningar, barn med migrationsbakgrund och andra utsatta barn i granskningen på grund av det begränsade antalet studier som specifikt fokuserade på unga omsorgsgivare. Lämpliga vetenskapliga artiklar (inklusive narrativa översikter, scoping reviews, systematiska litteraturöversikter och metaanalyser), forskningsrapporter och fackböcker från EU-27 medlemsstater, Storbritannien och EFTA-länderna (Norge, Schweiz, Island och Liechtenstein) inkluderades i översikten.

Den initiala sökningen resulterade i 1074 dokument, och efter att dubletter tagits bort screenades 726 dokument då 702 exkluderades på grund av flera olika orsaker (t.ex. fel utfall/population/studiedesign/geografisk täckning/typ av publikation). Under MMAT-analysen exkluderades ytterligare en artikel och en annan togs bort under den efterföljande analysen. Totalt inkluderades 22 studier i den slutliga översikten. Den vetenskapliga litteraturöversikten bestod av två huvudkomponenter - kvantitativ analys av SLR-dokument och en tematisk analys av SLR.

Granskning av den grå litteraturen (GLR)

GLR genomfördes av alla partner på sina nationella språk, samt på engelska för dokument på europeisk nivå. Alla partners sökte efter policy- eller forskningsrapporter (inklusive doktorsavhandlingar på nationella språk och på engelska) och årsrapporter från nationella och regionala delaktighetsmekanismer såsom barn- och ungdomsråd, andra rådsliknande strukturer inriktade på specifika tematiska frågor, barn- eller ungdomsparlament samt strukturer eller mekanismer som faciliteras av Barnombudsmannen. Från en initial pool på 318 dokument inkluderades 99 i den slutliga granskningen.

Genom alla kodningssteg fokuserade vi särskilt på att identifiera luckor och skillnader i mekanismer för barns delaktighet för unga omsorgsgivare, barn som anhöriga, barn som lever i utsatta familjesituationer och andra grupper av socialt utsatta barn. Detta uppnåddes genom att analysera återkommande teman, mönster och trender i den insamlade litteraturen. Den grå litteraturöversikten bestod av tre huvudkomponenter: landsprofilanalys, kvantitativ analys av GLR och kvalitativ analys av GLR.

Vad har vi hittat?

Målet med SLR var att identifiera delaktighetsmekanismer som är tillgängliga för UO, BSA och andra utsatta barn, samt att belysa luckor och utmaningar relaterade till dessa mekanismer i hela Europa. Att bredda inkluderingskriterierna till andra grupper av utsatta barn (förutom UO och BSA som är målgruppen inom vårt forskningsprojekt) visade sig vara användbart, eftersom vi identifierade flera överförbara delaktighetsmekanismer som kan tillämpas på UO eller BSA. Det är intressant att flera av artiklarna som inkluderades i granskningen inte inkluderade barn som deltagare, trots att barns

delaktighet var artikelns huvudämne. I stället fokuserade dessa studier främst på föräldrars eller yrkesverksammas syn på barns delaktighet, medan barns röster ofta inte var tillräckligt representerade. De flesta artiklar (9) kom från Sverige, följt av Storbritannien (3), Nederländerna (1) och Irland (1) och 8 artiklar som inkluderades i granskningen var teoretiska och täckte en mängd olika områden – juridik, utbildning, socialt arbete, forskning etc. Dessutom, även om de flesta delaktighetsmekanismerna i artiklarna, som inkluderades i SLR, betraktades som hållbar praxis var de ofta sårbara för politiska, resursmässiga och organisatoriska utmaningar. Ett särskilt oroande resultat är att de flesta delaktighetsmekanismerna i SLR (förutom en) riskerar att vara ineffektiva eller symboliska eftersom dialogen ofta domineras av vuxna (oftast yrkesverksamma och/eller föräldrar), vilket resulterar i att barn ofta blir ohörda, förbisedda och har svårt att uttrycka sina röster. De flesta delaktighetsmekanismer som identifierades i SLR saknade formella klagomålsförfaranden genom vilka barn kunde ta upp oro eller ifrågasätta sin behandling.

Vi har identifierat flera systemiska hinder för meningsfull delaktighet av UO, BSA och andra utsatta barn, såsom brist på:

- tillgänglig information och representation,
- fokus på barnperspektiv,
- formaliserade rutiner,
- adekvata modeller för delaktighet,
- effektivt stöd,
- individualisering, och
- uppföljning av resultat av delaktighet.

Dessutom utgjorde antaganden om barns sårbarheter, förmågor och mognad, likställandet av närvaro med delaktighet samt maktfördelning mellan vuxna och barn viktiga hinder för meningsfullt delaktighet av barn.

På individuell nivå har vi identifierat tre viktiga hinder:

- gatekeepers,
- intersektionalitet och;
- specifika utmaningar som UO och BSA upplever (såsom stigmatisering, rädsla för insatser från socialtjänsten och brist på tid på grund av omsorgsskyldigheter samt brist på information).

Styrkan i vår granskning ligger också i att identifiera förutsättningar för meningsfull delaktighet för UO och BSA, vilket inkluderar **behov av systemiskt organisatoriskt- och policystöd**, tillvägagångssätt som är **anpassade till unga omsorgsgivares och barn som anhörigas individuella förmågor och omständigheter**, och den viktiga roll som **tillitsfulla, empatiska och kunniga vuxna** har i att stödja och underlätta meningsfull delaktighet.

GLR-analysen avslöjade betydande skillnader i barns delaktighet mellan sektorer och länder. I Slovenien, Italien, Bulgarien, Sverige och Flandern finns ramverk för barns delaktighet, men de varierar kraftigt i implementering och inklusivitet. Slovenien och Italien har etablerat rättighetsbaserade system, men delaktigheten är starkt beroende av lokala resurser och politisk vilja. Unga omsorgsgivare saknar rättsligt erkännande i Slovenien, och i Italien finns stöd och erkännande endast på regional nivå. Bulgarien står inför de allvarligaste strukturella hindren, med hög fattigdom, svag implementering och minimalt erkännande av unga omsorgsgivare och få meningsfulla delaktighetsmekanismer för barn. Sverige, trots starka välfärds- och utbildningssystem, saknar också formellt erkännande av unga omsorgsgivare, medan Flandern uppvisar rättsligt förankrad delaktighet men till stor del förlitar sig på icke-statliga organisationers initiativ. I alla sammanhang förblir delaktighet huvudsakligen konsultativ, med begränsade samarbets- eller barnledda metoder. Barn med funktionsnedsättning, migranter och personer i utsatta situationer utestängs ofta, och yngre barn är underrepresenterade. Informationen är mestadels vuxenorienterad, och klagomålsmekanismer är inkonsekventa och sällan barnvänliga. Även om EU tillhandahåller en stark rättslig ram genom instrument, såsom stadgan om de grundläggande rättigheterna och 2021 års strategi för barnets rättigheter, är det nationella

genomförandet fortfarande fragmenterat. För att flytta sig bortom symboliska åtgärder **måste länder säkerställa systematiskt erkännande, inkluderande tillgänglighet och feedbackmekanismer som ger barn**, särskilt de mest marginaliserade, möjlighet att meningsfullt påverka beslut som rör deras liv.

Vad händer nu?

Det fjärde arbetspaketet (WP) i OUR VOICES-projektet har nu startat. I denna del av projektet ska vi producera ett omfattande utbildningsprogram relaterat till unga omsorgsgivare. Träningsprogrammet är riktat till professionella inom skola, socialt arbete, hälso- och sjukvård, fritidsledare och volontärer inom den idéburna sektorn. Träningsmaterialet kommer att täcka:

- Unika utmaningar för Unga Omsorgsgivare
- Identifikationsmekanismer
- Effektiva strategier för stöd
- Delaktighetsmekanismer
- Strategier för att kunna föra sin egen talan
- Tekniker och riktlinjer för att skapa platser som är välkomnande för unga omsorgsgivare.

De kommande månaderna kommer vi att skapa ett utbildningsprogram som bygger på redan existerande material, som har samlats in från de olika partnerorganisationerna i OUR VOICES i respektive land.

Fysiska eller online-workshops kommer att organiseras i varje partnerland. Vi kommer att utforma en workshop som är en interaktiv lärandeupplevelse för deltagarna. Utvärderingsmekanismer kommer att användas för att bedöma utbildningsprogrammets effektivitet och inverkan.

För mer information och uppdateringar om OUR VOICES-projektet, vänligen besök <https://ourvoicesproject.eu/>

Och följ oss på sociala medier med hjälp av hashtaggen

OURVOICES_PROJECT_EU

*OUR VOICES är medfinansierat av EU CERV-programmet under bidragsavtalsnumret
101190125 - OUR VOICES - CERV-2024-CHILD*

*Medfinansieras av Europeiska unionen. De synpunkter och åsikter som uttrycks är endast
upphovsmännens och utgör inte Europeiska unionens eller Europeiska genomförandeorganet för
utbildning och kulturs (EACEA) officiella ståndpunkt. Varken Europeiska unionen eller EACEA tar
något ansvar för dessa.*